

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 29/2018-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. januára 2019 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša (sudca spravodajca), Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Vachanom, Pavla Mudroňa 1191/5, Žilina, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Lysica konaných 10. novembra 2018, ako aj proti výsledku volieb starostu obce Lysica konaných 10. novembra 2018 za účasti [REDAKOVANÉ] a takto

r o z h o d o l :

Výsledok volieb starostu obce Lysica konaných 10. novembra 2018 z r u š u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj

„sťažovateľ“), podľa § 59 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Lysica konaných 10. novembra 2018, ako aj proti výsledku volieb starostu obce Lysica konaných 10. novembra 2018.

2. Z obsahu sťažnosti a priloženej volebnej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ kandidoval v napadnutých voľbách na funkciu starostu obce Lysica. Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci vo voľbách do orgánov samosprávy obcí konaných 10. novembra 2018 získal sťažovateľ 222 zo 445 odovzdaných platných hlasov zúčastnených voličov. Sťažnosť sťažovateľa smeruje proti kandidátovi, ktorý získal vo voľbách 223 hlasov a bol zvolený za starostu obce Lysica. Medzi sťažovateľom a víťazným kandidátom bol teda rozdiel v počte jedného hlasu.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, *«že miestna volebná komisia označila za neplatný hlas voliča, ktorý zakrúžkoval okrem poradového čísla aj meno a priezvisko sťažovateľa, pričom práve tento hlas rozhodol o tom, či sa v obci vykonajú nové voľby v súlade s ustanovením § 189 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o podmienkach výkonu volebného práva“) alebo bude zvolený kandidát č. 2 [REDACTED]»*. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza, že *„rozhodnutie miestnej volebnej komisie o neplatnosti vyššie popísaného hlasovacieho lístka je rozhodujúce pre výsledok volieb z dôvodu rozdielu práve jedného hlasu medzi zvoleným kandidátom č. 2 [REDACTED] a sťažovateľom. Miestna volebná komisia podľa názoru sťažovateľa porušila nielen právo sťažovateľa byť volený, ale aj právo voliča voliť.“*

4. Na preukázanie svojich tvrdení sťažovateľ v sťažnosti navrhuje, *„aby si ústavný súd vyžiadal volebnú dokumentáciu (najmä zápisnicu miestnej volebnej komisie, hlasovacie lístky a zoznam voličov) a vykonal prepočítanie všetkých hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce Lysica.“*

5.1 S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyhlásil „vol'by starostu obce Lysica konané dňa 10.11.2018 za neplatné.“.

5.2 Sťažovateľ zároveň pre prípad, „ak bude Ústavný súd považovať pochybenie miestnej volebnej komisie nedostatočné pre vyhlásenie neplatnosti volieb, s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľ vo volebných veciach má objektívne, a to už aj z povahy veci patriacej do sféry verejného práva, sťaženu situáciu pri získavaní poznatkov a predkladaní dôkazov o porušení ústavnosti a zákonnosti volieb, a teda formulácia petitu v takýchto sťažnostiach nemusí vždy zodpovedať reálnemu stavu veci“, ako alternatívny petit navrhuje, aby ústavný súd zrušil „rozhodnutie Miestnej volebnej komisie v obci Lysica vo volebnom obvode č. 1 zapísané v zápisnici o výsledku volieb starostu obce Lysica konaných 10.11.2018 v časti, v ktorej bol za zvoleného vyhlásený pod poradovým číslom 2 [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvalé bytom [REDAKOVANÉ]“.

6. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. PL. ÚS 29/2018-13 z 28. novembra 2018 ju prijal na ďalšie konanie.

7. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd listom z 3. decembra 2018 vyzval odporcu [REDAKOVANÉ], aby sa k nej vyjadril. Vo vyjadrení odporcu, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. decembra 2018, sa v podstatnom uvádza:

„Nie je zrejmé, ako je možné, že sťažovateľ ako starosta obce Lysica v čase konania volieb mal ku dňu podania sťažnosti (t. j. 19. novembra 2018) k dispozícii jeden z hlasovacích lístkov, ktorý mal byť vyhodnotený ako neplatný a navyše disponoval informáciou o tom, že tento konkrétny lístok bol vyhodnotený ako neplatný a z akých dôvodov sa tak stalo a to napriek tomu, že volebné dokumenty boli v súlade so zákonom odovzdané do úschovy obci a mimo zápisnice do nich môže nahliadnuť iba súd a orgán činný v trestnom konaní. Nemožno tak ani posúdiť, či ide o skutočne pravý hlasovací lístok a či tento nebol žiadnym spôsobom upravený.“

Pán [REDAKOVANÉ] nevie, ako lístok priložený k ústavnej sťažnosti vyzerá. Podľa jeho informácií miestna volebná komisia postupovala pri vyhodnocovaní výsledkov volieb podľa zákona č. 180/2014 Z. z. a Metodického pokynu na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávy obcí vydaného Štatistickým úradom Slovenskej

republiky po dohode s Ministerstvom vnútra SR podľa § 217 ods. 2 tohto zákona. Zápisnica miestnej volebnej komisie bola podpísaná bez výhrad všetkými jej členmi.

V danej veci volebná komisia vyhodnocovala 455 hlasovacích lístkov. Z § 29 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z. z. vyplýva, že v sporných prípadoch rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka a obálky okrsková volebná komisia s konečnou platnosťou. Volebná komisia vyhodnotila ako neplatných 10 hlasovacích lístkov a ani sťažovateľ netvrdí, že by sa pri posudzovaní platnosti alebo neplatnosti hlasovacích lístkov priklonila na stranu jedného z kandidátov, resp. že by jej hodnotenie hlasovacích lístkov bolo selektívne a nie univerzálne u oboch kandidátov na starostu.

Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také hrubé a závažné porušenie zákona, ktoré spochybňuje dosiahnuté výsledky vo voľbách, a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Hlasovací lístok, ktorý sa z neznámych dôvodov dostal do rúk sťažovateľa, hoci bol odovzdaný do úschovy obci, pri ktorom nemožno preukázať, že ide o skutočne pravý hlasovací lístok a nemožno ani preukázať, že nebol dodatočne upravovaný, nevyvoláva a nemôže vyvolať pochybnosti o tom, že voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby ústavný súd sťažnosť sťažovateľa zamietol.“

II.

Východiská pre rozhodovanie ústavného súdu a závery

II.1 Skutkové zistenia

8. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, „že miestna volebná komisia označila za neplatný hlas voliča, ktorý zakrúžkoval okrem poradového čísla aj meno a priezvisko sťažovateľa“, v nadväznosti na čo v sťažnosti navrhuje, aby si ústavný súd od obce Lysica vyžiadal volebnú dokumentáciu a vykonal „prepočítanie všetkých hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce Lysica.“

9.1 Ústavný súd si v zmysle § 62 zákona o ústavnom súde výzvou z 27. novembra 2018 vyžiadal od obce Lysica volebnú dokumentáciu.

9.2 Dňa 18. decembra 2018 bola ústavnému súdu doručená zapečatená volebná dokumentácia, ktorá obsahovala zápisnicu miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Lysica, stály zoznam voličov obce Lysica, hlasovacie lístky pre voľby starostu obce Lysica, hlasovacie lístky pre voľby poslancov Obecného zastupiteľstva obce Lysica a použité obálky.

10. Ústavný súd vykonal vo veci dokazovanie oboznámením sa s obsahom vyžiadanej volebnej dokumentácie vzťahujúcej sa na voľby starostu obce Lysica a zistil, že celkovo bolo vo voľbách starostu obce Lysica odovzdaných 455 hlasov, z toho 445 hlasovacích lístkov bolo vyhodnotených miestnou volebnou komisiou ako platných a 10 hlasovacích lístkov bolo vyhodnotených miestnou volebnou komisiou ako neplatných. Zápisnica o priebehu a výsledku volieb starostu obce Lysica z 10. novembra 2018 bola podpísaná všetkými piatimi členmi miestnej volebnej komisie bez výhrad a námietok proti jej obsahu.

11. Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o priebehu a výsledku volieb bol v prospech jednotlivých kandidátov na starostu obce Lysica odovzdaný takýto počet platných hlasovacích lístkov:

1. ██████████ – 222
2. ██████████ – 223

12.1 Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie desať hlasovacích lístkov bolo vyhodnotených ako neplatných.

12.2 Na šiestich z týchto hlasovacích lístkov nebola vyznačená žiadna úprava.

12.3 Na jednom z týchto hlasovacích lístkov bolo krížikom označené poradové číslo kandidáta č. 2 ██████████. Žiadna ďalšia úprava sa na tomto hlasovacom lístku nenachádzala.

12.4 Dva z týchto hlasovacích lístkov boli upravené tak, že na nich nebolo zakrúžkované žiadne poradové číslo kandidáta, iba boli preškrtnuté mená, priezviská a ostatné údaje kandidátov č. 1 a č. 2.

12.5 Jeden z týchto hlasovacích lístkov bol upravený tak, že poradové číslo 1 spolu s menom kandidáta [REDACTED] (sťažovateľ) bolo na ňom zakrúžkované jedným (jediným) krúžkom. Žiadna ďalšia úprava sa na tomto hlasovacom lístku nenachádzala.

II.2 Právne východiská

13. Voľby predstavujú v demokratickej spoločnosti všeobecne akceptovaný prostriedok, prostredníctvom ktorého nositeľa verejnej moci – občania, resp. presnejšie osoby oprávnené voliť (voliči) „obnovujú verejnú moc“, čím priznávajú legitimitu jej výkonu v nasledujúcom Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vymedzenom období. Nevyhnutným predpokladom akceptácie, a teda legitimity volieb je, aby sa uskutočnili v súlade s ústavou a platnými volebnými predpismi. V podmienkach Slovenskej republiky je kľúčovým garantom ústavnosti a zákonnosti volieb ústavný súd, ktorému ústava v zmysle citovaného čl. 129 ods. 2 zveruje (okrem iného) aj právomoc rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy, teda aj o ústavnosti a zákonnosti volieb orgánov samosprávy obcí.

14. Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

15. Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

16. Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, resp. obyvateľov obcí v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

17. Zvolenie orgánov územnej samosprávy je výsledkom vôle vyjadrenej voličmi ich osobným hlasovaním v prospech nimi zvolených kandidátov. Táto vôľa nemôže byť čiastočne alebo úplne modifikovaná vedomým zásahom, ale i nevedomým zásahom členov (člena) miestnej volebnej komisie, ktorý spôsobí, že rozhodnutie miestnej volebnej komisie, resp. vyhlásený výsledok volieb v dôsledku toho nevyjadruje ich skutočný výsledok (m. m. PL. ÚS 16/99).

18. Podľa § 189 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“) za starostu obce je zvolený ten kandidát, ktorý získal najviac platných hlasov. Pri rovnosti hlasov sa vykonajú nové voľby.

19. Podľa § 182 ods. 3 zákona o voľbách volič vkladá v osobitnom priestore na úpravu hlasovacích lístkov do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce... Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje.

20. Podľa § 184 ods. 1 zákona o voľbách ak volič... neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce, je hlasovací lístok neplatný.

21. Podľa § 184 ods. 2 zákona o voľbách... ak je v obálke niekoľko hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce, sú všetky tieto hlasovacie lístky neplatné. Neplatné sú aj hlasovacie lístky, ktoré nie sú na predpísanom tlačive.

22. Všeobecné ustanovenia o spôsobe hlasovania pre všetky druhy volieb (§ 29 ods. 3 zákona o voľbách) ustanovujú, že poškodenie hlasovacieho lístka alebo obálky nemá vplyv na ich platnosť. Na prečiarknutie a dopisovanie hlasovacieho lístka sa neprihliada.

23. Podľa § 29 ods. 4 zákona o voľbách v sporných prípadoch rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka a obálky okrsková volebná komisia s konečnou platnosťou.

24. Nesprávny postup volebnej komisie pri posudzovaní platnosti hlasovacích lístkov, ktorý je v rozpore so zákonom, zakladá pri splnení ostatných zákonných predpokladov dôvod nezákonnosti volieb, ktorý môže viesť k vyhláseniu za zvoleného iného kandidáta než toho, ktorý bol vyhlásený za zvoleného v dôsledku chybného postupu volebnej komisie (PL. ÚS 29/94), alebo zrušeniu výsledku volieb.

25. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol vyhlásený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona, platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti (PL. ÚS 7/2011).

26. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 82/07, PL. ÚS 11/2011). Každé porušenie volebného zákona nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby

kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

27. Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 11/2011). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

28. S ohľadom na uvedené zásady ústavný súd v okolnostiach danej veci skúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľom mohli vyvolať také porušenie ústavy a zákona o voľbách, ktoré bolo spôsobilé v konečnom dôsledku reálne ovplyvniť výsledok napadnutých volieb starostu obce Lysica.

II.3 Závery

29. Z už citovaných ustanovení zákona o voľbách vyplýva, že pre posúdenie hlasovacieho lístka ako platného, a teda na jednoznačný prejav vôle voliča zákon vyžaduje, aby volič prejavil svoju vôľu zakrúžkovaním poradového čísla ním vybraného kandidáta na starostu obce (primátora) alebo kandidáta, prípadne kandidátov, na poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva.

30. Zákon o voľbách posudzovanie hlasovacích lístkov upravuje spôsobom negatívnej enumerácie. Neplatný je hlasovací lístok, ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce (§ 184 ods. 1), ak je v obálke niekoľko hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce, sú všetky tieto hlasovacie lístky neplatné, neplatné sú aj hlasovacie lístky, ktoré nie sú na predpísanom tlačive (§ 184 ods. 2). Z uvedených ustanovení vyplýva, že hlasovací lístok, ktorý napĺňa čo i len jeden z dôvodov neplatnosti, nemožno považovať za platný hlasovací lístok. Nie je rozhodujúce, ktoré z kritérií (dôvodov) neplatnosti kvalifikuje hlasovací lístok za neplatný. Rovnakú relevanciu má skutočnosť, kedy dôvod neplatnosti hlasovacieho lístku vznikol a kto ho zapríčinil.

31. Pre ústavný súd bolo v tomto prípade rozhodujúce tvrdenie sťažovateľa, že nesprávnym vyhlásením jedného hlasovacieho lístka upraveného v prospech sťažovateľa volebnou komisiou za neplatný došlo k zmene výsledku volieb, podľa ktorého bol za starostu obce Lysica zvolený odporca, teda kandidát č. 2 [REDACTED]. Pre posúdenie veci ústavným súdom nebolo relevantné vyjadrenie odporcu k sťažnosti sťažovateľa, v ktorom tento nastolil otázku, ako je možné, že sťažovateľ disponoval jedným z hlasovacích lístkov, a či je tento hlasovací lístok pravý, ako ani tvrdenia odporcu týkajúce sa hodnotenia neplatného hlasovacieho lístka. Ústavný súd si totiž v predmetnom konaní vyžiadal volebnú dokumentáciu vzťahujúcu sa na voľby starostu obce Lysica, ktorá mu bola doručená riadne zapečatená, a sám následne prepočítal a posúdil platnosť odovzdaných hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce Lysica.

32. Ústavný súd konštatuje, že v prípade 445 hlasovacích lístkov, ktoré boli miestnou volebnou komisiou vyhodnotené ako platné, sa s názorom miestnej volebnej komisie v otázke platnosti týchto hlasovacích lístkov stotožnil a tieto taktiež považoval za platné.

33.1 S názorom miestnej volebnej komisie sa ústavný súd stotožnil aj v prípade 9 hlasovacích lístkov, ktoré miestna volebná komisia považovala za neplatné.

33.2 V prípade šiestich hlasovacích lístkov, ktoré neobsahovali žiadnu úpravu a ktoré volebná komisia vyhodnotila ako neplatné, je bez akýchkoľvek pochybností zjavné, že sú

neplatné, keďže na nich nebolo zakrúžkované poradové číslo žiadneho z kandidátov na starostu obce Lysica.

33.3 V prípade dvoch hlasovacích lístkov, ktoré boli upravené tak, že nebolo na nich zakrúžkované žiadne poradové číslo kandidáta, iba boli preškrtnuté mená, priezviská a ostatné údaje kandidátov č. 1 a č. 2, a ktoré volebná komisia vyhodnotila ako neplatné, je taktiež zjavné, že sú neplatné, keďže ani na týchto hlasovacích lístkoch nebolo zakrúžkované poradové číslo žiadneho z kandidátov na starostu obce Lysica.

33.4 Jeden hlasovací lístok, na ktorom bolo krížikom označené poradové číslo kandidáta č. 2 [REDACTED], ústavný súd podobne ako miestna volebná komisia s poukazom na znenie relevantného ustanovenia zákona o voľbách (§ 184 ods. 1 zákona o voľbách) a judikatúru ústavného súdu (porovnaj m. m. PL. ÚS 11/2011) nepovažoval za označený zákonom ustanoveným spôsobom, preto ho tiež vyhodnotil ako neplatný.

34. Ústavný súd uvádza, že v prípade jedného hlasovacieho lístka, ktorý volebná komisia vyhodnotila ako neplatný a ktorý bol upravený tak, že poradové číslo 1 spolu s menom kandidáta [REDACTED] (sťažovateľ) bolo na ňom zakrúžkované jedným (jediným) krúžkom, pričom žiadna ďalšia úprava sa na tomto hlasovacom lístku nenachádzala, sa s názorom miestnej volebnej komisie týkajúcim sa neplatnosti tohto hlasovacieho lístka nestotožnil a tento hlasovací lístok považoval za sporný.

35. V prípade volieb starostu obce Lysica ústavný súd nemôže spochybňovať, že sporný hlasovací lístok vyhodnotený volebnou komisiou ako neplatný nebol upravený zákonom ustanoveným spôsobom (zakrúžkovaním výlučne poradového čísla kandidáta), keďže bol upravený tak, že jedným (jediným) krúžkom bolo zakrúžkované okrem poradového čísla aj meno a priezvisko toho istého kandidáta pod poradovým číslom 1 (sťažovateľa). Zároveň však platí, že takýto spôsob označenia kandidáta na hlasovacom lístku nemožno (jednoznačne) subsumovať pod žiadny zo zákonom o voľbách ustanovených dôvodov na neplatnosť hlasovacieho lístka.

36. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštatoval, že prejav vôle voliča musí nepochybne smerovať k tomu, aby pri úprave hlasovacieho lístka pri voľbách bolo

nepochybné, koho volil, a aby prejav jeho vôle smeroval k voľbe ním označeného kandidáta, a to tým, že označí kandidáta, ktorého volil. Ústavný súd každý prípad posudzuje osobitne, pričom prihliada na účel a zmysel volebného zákona, ako aj dodržiavanie princípov právneho štátu (PL. ÚS 8/08).

37. V okolnostiach daného prípadu, keď spornosť hlasovacieho lístka je spôsobená zakrúžkovaním nielen poradového čísla kandidáta, ale aj jeho mena a priezviska, možno konštatovať, že táto úprava hlasovacieho lístka nijako nespochybňuje prejav vôle tohto voliča. Bolo by možné prijať názor, že touto úpravou volič svoj prejav vôle „umocnil“, pretože zakrúžkoval ďalší údaj týkajúci sa toho istého kandidáta. (m. m. PL. ÚS 8/08, PL. ÚS 104/2011, PL. ÚS 11/2011, PL. ÚS 34/2014, PL. ÚS 22/2018).

38. V konaní vo volebných veciach, ktorého účelom je predovšetkým záujem na tom, aby volebný výsledok odrážal skutočnú vôľu voličov a bol tak zachovaný základný predpoklad fungovania demokratického štátu, sa ústavný súd musí riadiť princípom materiálneho chápania ústavnosti a vysporiadať sa s každým zisteným a zároveň relevantným porušením zákonnosti a ústavnosti volebného procesu (m. m. PL. ÚS 96/07).

39. Na tomto základe, uplatňujúc tzv. materiálny prístup k posudzovaniu platnosti hlasovacieho lístka, v rámci ktorého ústavný súd považoval za kľúčovú jednoznačnosť prejavenej vôle voliča vo voľbách zjavne čitateľnú z hlasovacieho lístka (spôsobu jeho úpravy), možno predmetný hlasovací lístok považovať za platný v prospech kandidáta č. 1 – sťažovateľa.

40. Po posúdení sporného hlasovacieho lístka a po jeho vyhodnotení ústavným súdom sa volebný výsledok kandidáta č. 1 a kandidáta č. 2 vyrovnal; obaja kandidáti na základe výsledku tohto posúdenia získali rovnaký počet hlasov, t. j. 223 hlasov.

41. Na tomto základe ústavný súd vzhľadom na rozdiel jediného hlasu medzi hlasmi získanými odporcom a sťažovateľom ustálil, že zistené nesprávne vyhodnotenie sporného hlasovacieho lístka ako neplatného má v danom prípade za následok nesprávnosť

vyhlásených výsledkov volieb starostu, a preto uplatnil svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde a zrušil napadnutý výsledok volieb starostu obce Lysica.

42. Nad rámec svojho rozhodnutia ústavný súd vo vzťahu k ďalšiemu postupu pri voľbe starostu obce Lysica považuje za vhodné poukázať na § 189 ods. 4 zákona o voľbách, z ktorého vyplýva, že ak vo voľbách starostu dôjde k rovnosti hlasov, vykonajú sa nové voľby.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2019